

Skeppsbron, Stockholms framtida promenadstråk

Slutrapport från Skeppsbrogruppen

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Skeppsbrogruppens slutrapport godkänns.
2. Berörda nämnder och bolagsstyrelser uppmanas att närmare undersöka delprojekten inom sina respektive ansvarsområden, för ställningstagande i varje del.
3. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att samordna arbetet med att utveckla Skeppsbron.

Föredragande borgarrådet Leif Rönngren anför följande.

Bakgrund

På ett initiativ från finansborgarrådet Annika Billström (s) tillsattes hösten 2003 en arbetsgrupp med uppgift att utveckla Skeppsbron till ett attraktivt promenadstråk med mer utåtriktade verksamheter. Skeppsbrogruppen har letts av gatu- och fastighetsdirektören och bestått av ett antal berörda förvaltningar och bolag inom staden samt INVIK & CO AB (Kinnevikskoncernen).

Skeppsbrogruppens slutrapport, *bilaga 2*, innehåller en vision för den fortsatta utvecklingen samt förslag till genomförande och ansvarsfördelning. Gruppen föreslår bland annat att bilparkeringen ska reduceras väsentligt genom anläggning av ett garage under Slottsbacken samt att tullhusen ska upp-
rustas och fyllas med mer utåtriktad verksamhet. Dessutom föreslås en ny, mindre saluhall söder om tullhus 3, en ny underjordisk anläggning för återvinning samt att Skeppsbron utvecklas som evenemangsplats. Slutligen föreslår

gruppen att kryssningstrafiken ska ges ökade möjligheter till angöring vid Skeppsbron och att en ponton för fritidsbåtar ska anläggas.

Remisser

Skeppsbrogruppens slutrapport har för synpunkter remitterats till stadsledningskontoret, gatu- och fastighetsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, renhållningsnämnden, Stockholms Stadshus AB, saluhallsstyrelsen, stadsmuseinämnden, skönhetsrådet och Maria-Gamla stans stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret ställer sig i stort bakom Skeppsbrogruppens förslag till vision och förslag till utveckling av Skeppsbron. De åtgärder som föreslås skulle enligt kontorets bedömning på sikt göra Skeppsbron till ett mer attraktivt gångstråk i Stockholm, inte minst efter den planerade ombyggnaden av Slussen.

Slutrapporten bör i första hand uppfattas som ett inriktningsdokument och kontoret kan konstatera att de föreslagna åtgärderna behöver utredas vidare. Rapporten innehåller inte någon redovisning av kostnader för de olika åtgärderna och stadsledningskontoret har inte gjort någon samlad ekonomisk bedömning av projektet. Kontoret förutsätter att de berörda nämnderna och bolagen prövar de ekonomiska konsekvenserna av de olika åtgärderna i sedvanlig ordning. Kontoret anser därmed, i likhet med Skeppsbrogruppen, att förslagen ska utredas vidare och genomföras inom berörda nämnders och bolagsstyrelser ordinarie ansvarsområde och budget.

Gatu- och fastighetsnämnden ser mycket positivt på idén att utveckla skeppsbrostråket och göra det mer tillgängligt för stockholmarna. Med intentionerna i förslaget till nydaning skulle mötesplatser och målpunkter skapas som gör stråket livfullare. Nämnden anser att det är viktigt i det fortsatta arbetet att se till att det skapas aktiviteter som kan locka alla stockholmare och inte upplevs alltför exklusivt.

Gatu- och fastighetsnämnden anser därmed att staden ska arbeta vidare utifrån detta inriktningsbeslut. Nämnden förutsätter att ekonomiska och övriga konsekvenser kommer att prövas i sedvanlig ordning av berörda nämnder och bolag innan slutlig ställning tas till de olika förslagen. Innan ekonomi och ansvarsfördelning redovisas är det svårt att ta slutlig ställning till exakt hur varje del av projektet inom nämndens verksamhetsområde ska utformas.

Nämnden vill redan nu peka på vikten av att tänka på ett antal saker i utformningen. Det första är att ansiktslyftningen av Skeppsbron måste ses i ett sammanhang med ombyggnationen av Slussen. Både trafikmässigt och estetiskt ska områdena knytas ihop för att skapa framkomligare och säkrare lös-

ningar. En av de allra viktigaste komponenterna för detta är att stärka gångstråken och de gåendes framkomlighet i området. Nämnden vill också peka på att förslaget till parkeringsgarage är ytterst komplicerat och problematiskt med tanke på de kulturhistoriska värdena som finns i Gamla stan.

Stadsbyggnadsnämnden anser att Skeppsbron är en stor tillgång för Stockholm. Skeppsbron smälter samman några av Stockholms kännetecken såsom närheten till vattnet och Gamla stans siluett. Därför anser nämnden att det är positivt om Skeppsbron används för levande verksamhet även i fortsättningen. Nya evenemang som önskar använda Skeppsbron ska också välkomnas. Tullhusen behöver en välbehövlig upprustning för att på så sätt ge hela Skeppsbron en ansiktslyftning. Saluhallen kan förslagsvis inrymmas i ett av Tullhusen.

Renhållningsnämnden anser att Skeppsbron är ett mycket viktigt område med stor potential och välkomnar därför att staden agerar för att utveckla området. De förslag som nu presenteras måste nu övergå i stadens ordinarie verksamhet och i det fortsatta arbetet måste även övriga berörda parter ges möjlighet att påverka den slutgiltiga utformningen av området.

Den underjordiska återvinningsstationen ställer nämnden sig positiv till. Frågan om återvinning och avfallshantering är en av de väsentliga delarna i ett projekt av den här karaktären. Staden behöver visa stockholmarna att det är möjligt att lösa sophantering i innerstaden på estetiskt smakfullt sätt.

Stadsmuseinämnden kommenterar de olika delförslagen utifrån kulturhistorisk synpunkt. Förslagen om parkeringsgarage under Slottsbacken, att en del av skeppsbrokajen reserveras för kryssningstrafik samt att anlägga en underjordisk återvinningsstation kan accepteras ur kulturhistorisk synpunkt. Projektet skulle emellertid innebära betydande kostnader för arkeologiska undersökningar som enligt lag kommer att belasta byggprojektet.

Konsekvenserna av att uppföra en ny, mindre saluhall söder om tullhus 3 uppföra ytterligare en byggnad på kajen bör prövas på sedvanligt sätt i en planprocess. Att använda delar av Skeppsbron till hamn för fritidsbåtar är ur kulturhistorisk synvinkel främmande.

Skeppsbron och Skeppsbrokajen är en stadsmiljö som har synnerligen stort kulturhistoriskt värde. Verksamheter av olika slag kan övervägas på kajen, gärna sådana som har anknytning till hamnverksamheten. Viktigt är att evenemang och andra verksamheter inte kräver fast byggnation som får bestående inverkan på miljön.

Maria-Gamla stans stadsdelsnämnd anser det angeläget att åtgärder vidtas för att göra Skeppsbron mer attraktiv för besökare från land och sjöss och de som bor och vistas i omgivningarna. Skeppsbron domineras idag av parkerade bilar och upplevs av många inte som ett särskilt inbjudande promenadstråk

trots den skönhet som omgärdar platsen. De många parkerade bilarna och bristen på publika aktiviteter är här avgörande faktorer. Stadsdelsnämnden är positiv till initiativ och förslag till förbättring av området. Stadsdelsnämnden anser det dock viktigt att närboende och övriga kommuninvånare ges möjlighet att lämna synpunkter och komma med förslag på förbättringar. En jämförelse med det nu aktuella Slussenprojektet utvisar en helt annan beredning där medborgarna får komma till tals, med offentliga möten, utställningar m.m. Skeppsbroprojektet är förvisso inte av samma dignitet som Slussenprojektet men bör också hanteras i den ordningen att projektet kommuniceras med en bredare allmänhet. Att projektet hanteras i en sådan ordning stimulerar allmänhetens intresse för platsen och är en garant för att de bästa och lämpligaste lösningarna får se dagens ljus.

Stockholms Stadshus AB tillstyrker de förslag som framlagts i rapporten och hänvisar till dotterbolagens remissvar för kommentarer kring de enskilda delarna i projektet.

Stockholms Hamn AB anför att frågan om vilket sätt pontonen kan utnyttjas fortfarande är oklart på grund av bland annat pågående utredningar hos fler myndigheter. Vidare anför bolaget att en arbetsgrupp ser över möjligheterna att bygga en återvinningsstation. Dock är förhållandena sådana att bolaget är osäkert på om det går att genomföra 2005 och att återvinningsstationen borde sammanläggas med annan byggnation som planeras inom området.

Stockholm stads Parkering AB tillstyrker i allt väsentligt de förslag till åtgärder som gruppen arbetat fram. Bolaget anför att de förslag som nu ligger på bordet innebär en begränsning av antalet parkeringsplatser. Bolaget anser dock att det övergripande intresset - att rusta Skeppsbron - väger tyngre än behovet av bilplatser. Samtidigt är det nödvändigt, för att området ska fungera med mer publik och utåtriktade verksamheter som restauranger, uteserveringar och saluhall, att det finns ett visst utbud av p-platser och att dessa inte blir för få till antalet. Bolaget vill även understryka att den förstudie om ett automatiserat underjordiskt garage under Slottsbacken, som bolaget genomfört, bara har gjorts på grundval av tillgänglig information om grundläggningsförhållanden m.m. Innan eventuella provborrningar kan genomföras måste godkännande inhämtas från berörda fastighetsägare och tillstånd erhållas från Länsstyrelsen.

Stockholms Näringslivskontor AB anser att gruppens olika förslag är bra och kommer att göra Skeppsbron mycket attraktivare för invånare och besökare.

Saluhallsstyrelsen anser att det är angeläget och positivt att flera områden i Stockholm snyggas upp och görs mer attraktiva. Samtidigt vill styrelsen ändå uttrycka en viss skepsis inför en satsning på ännu en saluhall i innerstaden.

Styrelsen ser idag hur svårt det är för handlarna i Söderhallarna och finner ingen anledning till ytterligare en etablering i närliggande område.

Skönhetsrådet anför att Skeppsbron har en lång tradition som en plats för sjöfart i nyttotrafikens tjänst. Det är viktigt att denna tradition respekteras och att kajen hålls fri från utbyggnader som förhindrar att den vid behov kan anslutas av större fartyg, såsom sker i dag. Att ge ett rikare liv åt Skeppsbron och att göra denna miljö mer tillgänglig för allmänheten är inte något skönhetsrådet motsätter sig, tvärt om. De åtgärder som företas måste dock vara av ett sådant slag att de unika kulturhistoriska och stadsbildsmässiga värdena inte riskeras.

Skönhetsrådet anser därför att anläggningen av ett parkeringsgarage visserligen kan prövas genom sedvanlig detaljplane- och bygglovshantering men att det också bör framgå vilka komplicerade gestaltungsproblem förslaget innebär samt vilka omfattande arkeologiska utgrävningar som faktiskt kommer att krävas. Rådet anser vidare att viss parkering fortfarande bör tillåtas på kajen.

Skönhetsrådet anser också att Tullhusen, så långt det är möjligt, bör få behålla sin sjöfartsanknutna verksamhet och att en nybyggnad för saluhall söder om Tullhus 3 bör utgå. Kryssningstrafikens angöring vid Skeppsbron skall möjliggöras genom en flexibel användning av kajområdet. Detta för att underlätta vid lastning och lossning men också för de avspärningar som krävs av säkerhets- och tullskäl. Försöket med småbåtshamn bör, enligt rådet, avbrytas och utgå ur den fortsatta planeringen. Återvinningsstationen är en positiv förändring för Skeppsbron.

Mina synpunkter

Jag ser, i likhet med samtliga remissinstanser, mycket positivt på initiativet att utveckla skeppsbrostråket. Jag anser också att det arbete som har genomförts i Skeppsbrogruppen utgör ett bra exempel på hur staden kan ingå i gemensamma projekt med näringslivet. Att inleda samarbete med alla berörda redan på ett tidigt stadium i ett projekts utveckling leder också till en snabbare genomförandeprocess. Projektet som föreslås skulle göra Skeppsbron till ett mer attraktivt gångstråk i Stockholm och göra det mer tillgängligt för stockholmarna. Som både gatü- och fastighetsnämnden och stadsbyggnadsnämnden påpekar är denna del av Stockholms ansikte mot vattnet idag främst en genomfartsled från Slussen till Norrmalm.

De föreslagna delprojekten skulle skapa en mängd nya målpunkter på den vattennära sträckan och göra det tilltalande för människor att vistas på under hela året. I likhet med gatü- och fastighetsnämnden anser jag att det är viktigt i

det fortsatta arbetet att se till att det skapas aktiviteter som kan locka alla stockholmare och inte upplevs alltför exklusivt. En utveckling av Skeppsbrostråket skall självklart ta största hänsyn till det historiska arv som förvaltas av stråket. De kulturhistoriska värdena skall därför värnas och förstärkas. Jag kan därför instämma i förslaget att inrymma en tänkt saluhall i något av de befintliga tullhusen. Av samma historiska hänsyn är det tveksamt om ett garage under slottsbacken är en rimlig lösning för styrandet av trafiken.

Satsningen ska också ses inom helheten i nydaning av stråket från Gullmarsplan till Kungsträdgården, via Skanstull, Götgatan, Åsö torg, Götgatspuckeln och självklart Slussen. Allra viktigast är att knyta ihop omdaningen av Skeppsbron med ombyggnationen av Slussen så att de hänger samman trafikmässigt och estetiskt. Särskilt gångtrafiken måste få bättre framkomlighet i linje med de förslag som ligger till grund för Slussenprojektet.

Jag anser därmed att staden ska arbeta vidare utifrån detta inriktningsbeslut. De olika delarna kommer därmed att behandlas i sedvanlig ordning av berörda nämnder och bolag innan slutlig ställning tas till de olika förslagen. Såväl kostnader och exakt utformning kommer alltså att beredas vidare i staden. I likhet med Maria-Gamla stans stadsdelsnämnd och renhållningsnämnden anser jag också att det är oerhört viktigt att allmänheten, medborgarna, de många boende, fastighetsägarna och företagarna i området görs delaktiga i processen och får chans att påverka. Det är emellertid viktigt att kommunstyrelsen samt nämnder och bolag ser till helheten så att de olika delarna bildar en tilltalande helhet. Det är även viktigt att utformningen passar in i den kulturhistoriska miljö som Gamla stan utgör.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden *Kristina Axén Olin*, *Sten Nordin* och *Mikael Söderlund* (alla m) och *Jan Björklund* (fp) enligt följande.

Skeppsbron är ett mycket viktigt område med stor potential. Vi välkomnar därför att staden agerar för att utveckla området. Samtidigt finner vid det anmärkningsvärt att detta viktiga utvecklingsarbete från början låg utanför stadens normala arbetsordning och att endast en av de många privata fastighetsägarna och företagarna i området tillåts medverka i detta arbete. Utvecklingen av Skeppsbron är starkt förknippad med utvecklingen av Slussen och de ökade affärsytor som skisserats där. Det är därför viktigt med en samordning av ärendet med området omkring Slussen.

De förslag som nu presenteras måste även övriga berörda parter ges möjlighet att påverka så att den slutgiltiga utformningen av området blir så bra som möjligt.

De planer som finns innebär att en kommunägd saluhall mindre än en tiondel av till exempel Östermalmshallens yta ska byggas. Det är knappast troligt att den har någon rimlig chans till lönsamhet.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Skeppsbrogruppens slutrapport godkänns.
2. Berörda nämnder och bolagsstyrelser uppmanas att närmare undersöka delprojekten inom sina respektive ansvarsområden, för ställningstagande i varje del.
3. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att samordna arbetet med att utveckla Skeppsbron.

Stockholm den 16 mars 2005

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNIKA BILLSTRÖM

Leif Rönngren

Kerstin Tillkvist

Särskilt uttalande gjordes av *Kristina Axén Olin*, *Sten Nordin* och *Kristina Alvendal* (alla m), *Lotta Edholm* och *Ann-Katrin Åslund* (båda fp) och *Ewa Samuelsson* (kd) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (m) och (fp) i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande gjordes av *Ewa Samuelsson* (kd) enligt följande.

I det fortsatta arbetet med utvecklingen av området kring Skeppsbron och Slussen bör man se området i ett större perspektiv. En helhetslösning bör skapas där även området kring Stadsgården ända bort till Fåfången innefattas i planerna. Det är därför angeläget att planerna för Skeppsbron och Slussen kommer att harmoniera med den översyn av Stadsgården som är nödvändig.

ÄRENDET

På ett initiativ från finansborgarrådet Annika Billström (s) tillsattes hösten 2003 en arbetsgrupp med uppgift att utveckla Skeppsbron till ett attraktivt promenadstråk med mer utåtriktade verksamheter. Skeppsbrogruppen har letts av gatu- och fastighetsdirektören och består av ett antal berörda förvaltningar och bolag inom staden samt INVIK & CO AB (Kinnevikskoncernen).

Skeppsbrogruppens slutrapport, bilaga 2, innehåller en vision för den fortsatta utvecklingen samt förslag till genomförande och ansvarsfördelning. Gruppen föreslår bland annat att bilparkeringen ska reduceras väsentligt genom anläggning av ett garage under Slottsbacken samt att tullhusen ska upp-
rustas och fyllas med mer utåtriktad verksamhet. Dessutom föreslås en ny, mindre saluhall söder om tullhus 3, en ny underjordisk anläggning för återvinning samt att Skeppsbron utvecklas som evenemangsplats. Slutligen föreslår gruppen att kryssningstrafiken ska ges ökade möjligheter till angöring vid Skeppsbron och att en ponton för fritidsbåtar ska anläggas.

REMISSER

Skeppsbrogruppens slutrapport har för synpunkter remitterats till stadsledningskontoret, gatu- och fastighetsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, renhållningsnämnden, Stockholms Stadshus AB, saluhallsstyrelsen, stadsmuseinämnden, skönhetsrådet och Maria-Gamla stans stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, daterat den 13 oktober 2004, har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontorets synpunkter

Stadsledningskontoret ställer sig i stort bakom Skeppsbrogruppens förslag till vision och förslag till utveckling av Skeppsbron. De åtgärder som föreslås skulle enligt kontorets bedömning på sikt göra Skeppsbron till ett mer attraktivt gångstråk i Stockholm, inte minst efter den planerade ombyggnaden av Slussen.

Slutrapporten bör i första hand uppfattas som ett inriktningsdokument och kontoret kan konstatera att de föreslagna åtgärderna behöver utredas vidare. Rapporten innehåller inte någon redovisning av kostnader för de olika åtgärderna och stadsledningskontoret har inte gjort någon samlad ekonomisk bedömning av projektet. Kontoret förutsätter att de berörda nämnderna och bolagen prövar de ekonomiska konsekvenserna av de olika åtgärderna i sedvanlig ordning. Kontoret anser därmed, i likhet med Skeppsbrogruppen, att förslagen ska utredas vidare och genomföras inom berörda nämnders och bolagsstyrelsers ordinarie ansvarsområde och budget.

Gatu- och fastighetsnämnden beslutade den 2 november 2004 att i huvudsak godkänna gatu- och fastighetskontorets rapport samt att därutöver anföra följande.

Gatu- och fastighetsnämnden ser mycket positivt på idén att utveckla skeppsbrostråket och göra det mer tillgängligt för stockholmarna. Idag är denna centrala vattenlinje i stort sett bara en transportsträcka mellan Södermalm och city. Med intentionerna i förslaget till nydaning skulle mötesplatser och målpunkter skapas som gör stråket livfullare. Nämnden anser att det är viktigt i det fortsatta arbetet att se till att det skapas aktiviteter som kan locka alla stockholmare och inte upplevs alltför exklusivt.

Gatu- och fastighetsnämnden anser därmed att staden ska arbeta vidare utifrån detta inriktningsbeslut. Vi förutsätter att ekonomiska och övriga konsekvenser kommer att prövas i sedvanlig ordning av berörda nämnder och bolag innan slutlig ställning tas till de olika förslagen. Innan ekonomi och ansvarsfördelning redovisas är det svårt att ta slutlig ställning till exakt hur varje del av projektet inom nämndens verksamhetsområde ska utformas. Nämnden ställer sig exempelvis positiv till att utöka nöjes- och handelsinslagen i området men om det ska vara en saluhall, konsthall eller lekplats får det fortsatta arbetet utvisa..

Nämnden vill redan nu peka på vikten av att tänka på ett antal saker i utformningen. Det första är att ansiktslyftningen av Skeppsbron måste ses i ett sammanhang med ombyggnationen av Slussen. Både trafikmässigt och estetiskt ska områdena knytas ihop för att skapa framkomligare och säkrare lösningar. En av de allra viktigaste komponenterna för detta är att stärka gångstråken och de gåendes framkomlighet i området. Vi vill också peka på att förslaget till parkeringsgarage är ytterst komplicerat och problematiskt med tanke på de kulturhistoriska värdena som finns i Gamla stan.

Reservation anfördes av *Berthold Gustavsson m.fl. (m)*, *Ulf Fridebäck m.fl. (fp)* och *Mats Rosén (kd)*, bilaga 1.

Särskilt uttalande gjordes av *Ann-Marie Strömberg (v)*, bilaga 1.

Gatu- och fastighetskontorets tjänsteutlåtande, daterat den 16 augusti 2004, har i huvudsak följande lydelse.

Kontorets förslag/synpunkter

Eftersom kontoret har medverkat i Skeppsbrogruppen och deltagit i upprättandet av slutrapporten tillstyrks de föreslagna åtgärderna.

Stadsbyggnadsnämnden beslutade den 25 november 2004 att överlämna stadsbyggnadskontorets utlåtande som svar på remissen förutom vad som anförs nedan.

Skeppsbron är en stor tillgång för Stockholm. Skeppsbron smälter samman några av Stockholms kännetecken såsom närheten till vattnet och Gamla Stans siluett. Därför anser nämnden att det är positivt om Skeppsbron används för levande verksamhet även i fortsättningen. Nya evenemang som önskar använda Skeppsbron ska också välkomnas. Tullhusen behöver en välbehövlig upprustning för att på så sätt ge hela Skeppsbron en ansiktslyftning. Saluhallen kan förslagsvis inrymmas i ett av Tullhusen.

Reservation anfördes av *Lotta Edholm m.fl. (fp)*, *Mats G. Nilsson m.fl. (m)*, som hänvisade till sitt yrkande, bilaga 1.

Reservation anfördes av *Kerstin Rossipal (kd)*, som hänvisade till sitt yrkande att endast bifalla stadsbyggnadskontorets förslag till beslut.

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande, daterat den 22 september 2004, har i huvudsak följande lydelse.

Stadsbyggnadskontorets synpunkter

Vårda Gamla Stan

Stadsbyggnadskontoret delar uppfattningen om att Gamla Stan är en unik historisk miljö som måste behandlas med speciell omsorg. Utveckling av Gamla Stan borde ägnas åt att underhålla och förbättra den historiska karaktären. Flera åtgärder under senare år har gjorts härvidlag men mycket återstår att göra. Skeppsbron och dess fortsättning i Logårdskajen har förtjänstfullt rustats under senare år beträffande markbegränsning, belysning och möblering m. m. och är redan nu ett uppskattat promenadstråk, men mycket återstår för att kultivera miljön.

Det är bra med ambitioner att utveckla Skeppsbrokajen mera för stadslivet till fots, i bra kontakt med likaledes utvecklade stråk. Utformningen av nya anläggningar måste

göras på ett sätt som står i samklang med den historiska miljön i Gamla Stan. Skeppsbron förtjänar bättre än de många anläggningar som i dag förfular och tar föga hänsyn vare sig till den historiska miljön eller anspråk på skönhet och trevnad. Man bör vara selektiv i valet av verksamheter och anläggningar för att få sådana som blir positiva tillskott till Gamla Stans känsliga miljö och avstå från sådana som inte passar in.

Det nämnda stadsstråket mellan Södermalm och Norrmalm går redan i Gamla Stans lång- och nygator som är folkrika och kantade av näringsställen och andra attraktioner för folklivet.

Det är bra att Skeppsbrokajen används för sjöfart men tullhusen bör i första hand användas för de anläggningar som sjöfarten kräver i land i stället för att hyras ut för annat så att kajen måste hysa förråd och containers.

Kommentarer till de föreslagna åtgärderna:

Parkering

Det är bra om kajen kan befrias från parkerade bilar och den rekvisita som sammanhänger med parkeringsplatser. Undermarksparkering är ett alternativ som skulle kunna prövas under torgytor på Mälarsidan och om det är tekniskt möjligt även under Skeppsbron. Ett garage under Slottsbacken är kanske möjligt men ställer synnerliga krav på utformning och måste bli praktiskt taget osynligt. Om man ska bli av med parkeringarna på kajen måste verksamheterna här vara av ett slag som inte är beroende av att det finns parkering nära vid.

Sopanläggning

Om man måste ha en sopstation på kajen så är det bäst att den förläggs under mark. Den borde dimensioneras för de behov som anläggningar på kajen alstrar. Sopor från boende och verksamma i resten av Gamla Stan borde tas om hand annorstädes än på stadens gator, torg och kajer

Tullhusen

Det är bra att tullhusen rustas och får nya verksamheter. Tillräckliga utrymmen bör reserveras för verksamheter och funktioner knutna till sjöfarten. Tullhus 2 är långt och täpper till utsikten från Skeppsbron och från gränderna. Det borde därför rivas till en del och delas upp i två huskroppar. Innehållet borde väljas så att det kan hålla sig inom befintlig byggnadsvolym. Uteserveringar bör ej göras inbyggda så att de skymmer tullhusen och utsikten. Verksamheterna bör vara sådana som inte alstrar parkeringsbehov

Saluhall

Stadsbyggnadskontoret anser inte att det är lämpligt att bygga mer på Skeppsbron och föreslår att kontoret får i uppdrag att i första hand utreda en saluhall i något av tullhusen eller låta den bli en del av programmet för Nya Slussen. Ny saluhall alstrar mera

trafik och nya parkeringsbehov som är svåra att förena med ambitionerna för Skeppsbron.

Kryssningstrafik

Flera av de åtgärder som föreslås leder till målkonflikter, däribland kryssningsbåtarna, som av säkerhetsskäl kräver avstängningar och inhägnader, vilket strider mot målet om öppenhet och tillgänglighet. Kryssningspassagerarna astrar trafik av charterbussar som kräver utrymme på kajen. I första hand kan Stadsgården användas mer intensivt för kryssningstrafiken.

Småbåtsbrygga

Kontoret har erfarit att den ponton, som enligt rapporten lades ut på prov för på- och avstigning av fritidsbåtar och som i visionen benämns småbåtsbrygga, inte längre avses ha denna funktion. Stockholms hamnförvaltning har meddelat att pontonen ska flyttas till Frihamnen och nästa vår läggas ut på annan plats än den nuvarande. Kontoret anser att eventuella framtida bryggor eller andra anläggningar måste utformas på ett sätt som passar till Skeppsbromiljön.

Evenemangsplats

Tillfälliga evenemang kan i och för sig ha ett trevnadsvärde. Erfarenheterna av evenemang som hållits i centrala staden är dock att de kräver anläggningar som inte passar i den historiska miljön. Bara evenemang som inte gör våld på Gamla Stans miljö bör tillåtas.

Renhållningsnämnden beslutade den 22 september 2004 enigt att

1. Förvaltningens yttrande godkänns och överlämnas till kommunstyrelsen.
2. Samt att därutöver anföra följande

Skeppsbron är ett mycket viktigt område med stor potential. Vi välkomnar därför att staden agerar för att utveckla området. Samtidigt finner vi det anmärkningsvärt att detta viktiga utvecklingsarbete ligger utanför stadens normala arbetsordning och att endast en av de många privata fastighetsägarna och företagen i området medverkar i detta arbete.

De förslag som nu presenteras måste nu därför ö vergå i stadens ordinarie verksamhet och i det fortsatta arbetet måste även övriga berörda parter ges möjlighet att påverka den slutgiltiga utformningen av området.

Den underjordiska återvinningsstationen ställer vi oss positiva till. Frågan om återvinning och avfallshantering är en av de väsentliga delarna i ett projekt av den här karaktären. Staden behöver visa stockholmarna att det är möjligt att lösa sophantering i innerstaden på estetiskt smakfullt sätt.

Renhållningsförvaltningens tjänsteutlåtande, daterat 31 augusti 2004, har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningens yttrande

Förvaltningen välkomnar Skeppsbrogruppens förslag till att finna en lösning för den i dag befintliga återvinningsstationen på Skeppsbron. En arbetsgrupp har därför påbörjat arbetet med att undersöka möjligheterna till att etablera en underjordisk återvinningsstation som ersättning för den befintliga. I arbetsgruppen ingår representanter från Stockholms Hamn (sammankallande), stadsdelsförvaltningen Maria–Gamla Stan, renhållningsförvaltningen. Förutom verksamhetsavfall ska den underjordiska stationen även ta emot producentansvarsavfall. Genom att producenterna har ansvaret för insamlingen av förpackningar och tidningar har staden även knutit till sig Förpackningsinsamlingen i arbetsgruppen. Gruppen avser även att redovisa kostnader för etablering samt hur investeringskostnader eventuellt ska fördelas.

Stadsmuseinämnden beslutade den 23 september 2004 att som svar på remissen överlämna och åberopa stadsmuseiförvaltningens tjänsteutlåtande.

Stadsmuseiförvaltningens tjänsteutlåtande, daterat den 9 september 2004, har i huvudsak följande lydelse.

Stadsmuseiförvaltningens synpunkter på de föreslagna åtgärderna

Parkeringsgarage under Slottsbacken

Förslaget kan accepteras ur kulturhistorisk synpunkt då inga synliga yttre förändringar vid Slottsbacken är avsedda. Projektet kommer att innebära betydande kostnader för arkeologiska undersökningar som enligt lag kommer att belasta byggprojektet.

Upprustning och delvis ändrad användning av de befintliga tullhusen 1,2 och 3

De befintliga tullhusen är uppförda på 1940-talet efter ritningar av arkitekt Paul Hedqvist. Deras lätta och genomsiktliga paviljongkaraktär lämpar sig bra för användning som restauranger eller utställningslokaler och liknande publika verksamheter. Ett ändrat nyttjande för delar av dem är positivt. Det är viktigt att de renoveras varsamt så att deras speciella karaktär kommer till sin rätt och att närmiljön kring byggnaderna vårdas.

Uppförande av en ny, mindre saluhall söder om tullhus 3

Konsekvenserna av att uppföra ytterligare en byggnad på kajen bör prövas på sedvanligt sätt i en planprocess. Det är viktigt att alla byggnader på kajen är låga så att inte den värdefulla vyn från Saltsjön mot Skeppsbron, Stockholms kanske mest uppmärksammade vy och kännetecken, skymms.

Kryssningstrafik

Stadsmuseiförvaltningen har ingen erinran mot att en del av skeppsbrokajen reserveras för kryssningstrafik.

Småbåtshamn

Att använda delar av Skeppsbron till hamn för fritidsbåtar är ur kulturhistorisk synvinkel främmande. Skeppsbrokajen har en 700-årig tradition som hamn för nyttotrafik - en viktig grund för stadens existens - och har en central roll i den svenska handels- och sjöfartshistorien. Det är utomordentligt väsentligt att denna karaktär så långt möjligt bibehålls.

Återvinningsstation

Att anlägga en underjordisk återvinningsstation i stället för den nuvarande intill tullhus 1 är positivt. Projektet kommer att innebära krav på arkeologisk undersökning. Kostnaderna härför belastar projektet.

Skeppsbron som evenemangsplats

Skeppsbron och Skeppsbrokajen är en stadsmiljö som har synnerligen stort kulturhistoriskt värde. Verksamheter av olika slag kan övervägas på kajen, gärna sådana som har anknytning till hamnverksamheten. Viktigt är att evenemang och andra verksamheter inte kräver fast byggnation som får bestående inverkan på miljön.

Maria-Gamla stans stadsdelsnämnd beslutade den 23 september 2004 att

1. Nämnden överlämnar och delvis åberopar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Nämnden anför därutöver följande.

Stadsdelsnämnden anser det angeläget att åtgärder vidtas för att göra Skeppsbron mer attraktiv för besökare från land och sjöss och de som bor och vistas i omgivningarna. Skeppsbron domineras idag av parkerade bilar och upplevs av många inte som ett särskilt inbjudande promenadstråk trots den skönhet som omgärdar platsen. De många parkerade bilarna och bristen på publika aktiviteter är här avgörande faktorer. I det remitterade förslaget föreslås åtgärder rörande bilparkeringen och etablerande av olika verksamheter för att göra Skeppsbron till ett attraktivt promenadstråk. Stadsdelsnämnden är positiv till initiativ och förslag till förbättring av området. Stadsdelsnämnden anser det dock viktigt att närboende och övriga kommuninvånare ges möjlighet att lämna synpunkter och komma med förslag på förbättringar. En jämförelse med det nu aktuella Slussenprojektet utvisar en helt annan beredning där medborgarna får komma till tals, med offentliga möten, utställningar m.m.. Skeppsbroprojektet är förvisso inte av samma dignitet som Slussenprojektet men bör också

hanteras i den ordningen att projektet kommuniceras med en bredare allmänhet. Att projektet hanteras i en sådan ordning stimulerar allmänhetens intresse för platsen och är en garant för att de bästa och lämpligaste lösningarna får se dagens ljus.

Reservation anfördes av *Pär Hommerberg m.fl. (fp)*, *Michael Schartau m.fl. (m)* och *Torbjörn Andring (kd)* till förmån för eget förslag till beslut att överlämna ärendet utan eget ställningstagande.

Maria-Gamla stans stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande, daterat den 2 september 2004, har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen har medverkat i Skeppsbrogruppen och tillstyrker således de föreslagna åtgärderna. Förvaltningen vill dock framhålla vikten av att säkerhetsavspärrningen, vid kryssningsfartygen, inte fråntar allmänheten alltför mycket av promenad- och vistelseytan på Skeppsbron.

Stockholms Stadshus AB:s tjänsteutlåtande, daterat den 8 oktober 2004, har i huvudsak följande lydelse.

Underremisser

Stockholms Hamn, Stockholm Parkering och Stockholms Näringslivskontor har lämnat följande synpunkter på förslaget.

Stockholms Hamn anför att frågan om vilket sätt pontonen kan utnyttjas fortfarande är oklart på grund av bland annat pågående utredningar hos fler myndigheter. Vidare anför bolaget att en arbetsgrupp tittar på möjligheterna att bygga en återvinningsstation. Dock är förhållandena sådana att bolaget är osäkra på om det går att genomföra 2005 och att den borde sammanläggas med annan byggnation som planeras inom området.

Stockholm Parkering tillstyrker i allt väsentligt de förslag till åtgärder som gruppen arbetat fram. Bolaget anför dock att de förslag som nu ligger på bordet innebär en begränsning av antalet parkeringsplatser. Bolaget anser dock att det övergripande intresset - att rusta Skeppsbron - väger tyngre än behovet av bilplatser. Samtidigt är det nödvändigt, för att området ska fungera med mer publik och utåtriktade verksamheter som restauranger, uteserveringar och saluhall, att det finns ett visst utbud av p--platser och att dessa inte blir för få till antalet. Bolaget vill även understryka att den förstudie om ett automatiserat underjordiskt garage under Slottsbacken, som bolaget genomfört, bara har gjorts på grundval av tillgänglig information om grundläggningsförhållanden m m. Innan eventuella provborrningar kan genomföras måste godkännande härom inhämtas från berörda fastighetsägare och tillstånd erhållas från Länsstyrelsen.

Stockholms Näringslivskontor anser att gruppens olika förslag är bra och kommer att göra Skeppsbron mycket attraktivare för invånare och besökare.

Koncernledningens synpunkter

Koncernledningen tillstyrker de förslag som framlagts i rapporten och har inget i övrigt att anföra utöver det som framförts i dotterbolagens remissvar.

Bilagor (redovisas ej här)

1. Svar på underremiss från Stockholms Hamn
2. Svar på underremiss från Stockholm Parkering
3. Svar på underremiss från Stockholms Näringslivskontor

Saluhallsstyrelsen beslutade den 24 augusti 2004 att som svar på remissen överlämna och återropa förvaltningens tjänsteutlåtande. Därutöver anförde nämnden följande.

Saluhallsstyrelsen anser givetvis att det är angeläget och positivt att flera områden i Stockholm snyggas upp och görs mer attraktiva. Samtidigt vill styrelsen ändå uttrycka en viss skepsis inför en satsning på ännu en saluhall i innerstaden. Vi ser idag hur svårt det är för handlarna i Söderhallarna och finner ingen anledning till ytterligare en etablering i närliggande område. Vi skulle gärna se att man hellre undersöker möjligheten att etablera en saluhall i någon lämplig del av ytterstaden. En sådan etablering i ytterstaden skulle även kunna innebära positiva effekter i ett integrationspolitiskt perspektiv.

Mot beslutet *reserverade* sig *Britt-Mari Lagerqvist* (m) och *Margot Thorin* (fp).

Särskilt uttalande gjordes av *Britt-Mari Lagerqvist* (m), bilaga 1.

Saluhallsförvaltningens tjänsteutlåtande, daterat den 12 augusti 2004, har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningens synpunkter

Saluhallsförvaltningen har undersökt möjligheten att genomföra ett saluhallsprojekt på Skeppsbron. Olika lägen har utretts men den plats som anses mest lämplig är parkeringsytan söder om Tullhus 3.

Saluhallsförvaltningen bedömer det möjligt att inom ramen för ordinarie verksamhet och budget verka för en ny mindre saluhall söder om Tullhus 3. Markanvisning

samt en ny detaljplan erfordras för en nybyggnad. Saluhallsstyrelsen förbereder för närvarande en ansökan om markanvisning.

Förvaltningen har inga ytterligare synpunkter gällande den framtagna slutrapporten.

Skönhetsrådets tjänsteutlåtande, daterat den 30 augusti 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Skeppsbrons historia

Skeppsbron är Stockholms äldsta kaj. Redan i början av 1600-talet förvånades utländska resenärer av att se hur även de största och mest djupgående fartygen kunde lägga till här. Gustav II Adolf ville göra Skeppsbron till paradgata trots dess karaktär av arbetsplats men Skeppsbron förblev Stockholms viktigaste hamn under 1700-talet.

På Skeppsbrons kaj byggdes matrosernas kokhus och stadens våghus, där de importerade varorna förtullades. 1733 började den ursprungliga träbryggan att ersättas med en stenkaj. Samtidigt bosatte sig många av stadens största köpmän i husen längs gatan. De byggdes om och inreddes med handelskontor och bostäder mot sjön och lager inåt gränderna. Vid kajen låg segelfartygen tätt med stäven mot land. På 1800-talet kom ångbåtssjöfarten och Skeppsbron fick i hela sin längd stenkaj. Passagerarbåtar i trafik på Norrland och Finland tog upp alltmera plats. Kokhusen och våghusen ersattes av nya tullpaviljonger. Järnvägsspår byggdes. Rederier, skeppsmäklare och skeppsstuverier återfanns i Skeppsbrohuse.

Trots att Stockholm fått många hamnar i slutet av 1800-talet och i början av 1900-talet behöll Skeppsbron länge sin roll av livlig sjöfartskaj med lastning och lossning, förtullning och hantering av både gods och passagerare. Under 1930-talet kantades kajen av passagerarfartyg till Finland och Baltikum, och efter avspärningen under krigsåren levde den upp på nytt under 1940-, 1950- och 1960-talen. De vita Finlandsbåtarna gav karaktär åt kajen fram till 1972, då trafiken flyttades till Värtahamnen som följd av att tonnaget ändrades till bilfärjor. Kvar i dag av reguljär seglation är Ålandsbåten "Birger Jarl", som sedan 50 år – den tillhörde från början Sveabolaget och trafikerade Helsingforslinjen – har Skeppsbron som sin tilläggsplats. Också Göta kanalbåtarna har numera Skeppsbron som sin fasta kaj.

Skeppsbron idag

Problemet i dag är Skeppsbrons egenskap av hårt belastad trafikled mellan Södermalm och Norrmalm. Den skär av sammanhanget med kajen, som till följd av ändrade funktioner fått tomma ytor. Att ge mera liv åt kajen är därför ett välkommet initiativ, särskilt som så många människor sommartid söker sig till den för att få kontakt med vattnet. Det ligger också i linje med att nya aktiviteter efterhand vuxit upp där i form av provisoriska serveringar och kiosker. Men åtgärderna måste vara varsamma och inte förändra helhetsbilden av en kaj för sjöfarten. I denna helhetskaraktär spelar också de låga och eleganta tullpaviljongerna en stor roll. De bör också i fortsättningen, om möj-

ligt, reserveras för sjöfartens behov. Man bör minnas att anblicken utifrån av Skeppsbron – Gamla Stans front mot Saltsjön – är minst lika viktig som vad man ser när man befinner sig på gatan och kajen.

Handläggningen av ärendet

I augusti 2003 tog finansborgarrådet Annika Billström och Kinneviksgruppens koncernchef Cristina Stenbeck ett initiativ till att utveckla Skeppsbron. Syftet var att omvandla området från en relativt sluten hamnmiljö med omfattande bilparkering till ett attraktivt promenadstråk med utåtriktad verksamhet. En arbetsgrupp under ledning av gatu- och fastighetsdirektören O Zetterberg tillsattes med representanter från Invik, Stockholm Hamnar, Stockholms Parkering, Stockholms Näringslivskontor, Saluhallsförvaltningen, Maria-Gamla stans sdf, Stadsmuseet och gfk.

Meningen var att gruppens arbete skulle utmynna i ett förslag till hur det aktuella stadspartiet bättre skulle kunna utnyttjas för rekreation och nöjen. Rådet förutsatte att detta förslag sedan i vederbörlig ordning skulle diskuteras och prövas *innan* några konkreta åtgärder skulle få vidtas – inte minst med tanke på att Skeppsbron är riksintresse både för kulturminnesvården enligt naturresurslagen och för sjöfarten (hamnverksamhet) enligt miljöbalken.

Så blev det dock inte. På försommaren 2004 lade Stockholms hamnar – visserligen bara på prov – ut en pontonbrygga för småbåtsangöring vid Skeppsbron, trots att något färdigt förslag från gruppen ännu inte förelåg, än mindre blivit prövat. Att den rent juridiska situationen dessutom var snårig gjorde inte situationen bättre. Enligt både plan- och bygglagen och miljöbalken torde anläggandet av en småbåtshamn vara lovpliktigt. Något lov hade dock inte sökts, vilket också föranledde en polisanmälan.

Skönhetsrådet fann därför anledning att starkt ifrågasätta det sätt på vilket arbetet med omdaningen av Skeppsbron hanterades. Enligt rådets mening föregrep förfarandet på ett mycket olyckligt sätt den demokratiska, formella processen i stadsbyggnadsfråga av denna dignitet kräver. Därmed skadades också förutsättningarna för en seriös diskussion om Skeppsbrons framtid, vilken är nödvändig för att skapa ett brett förtroende för ett förnyelseprojekt av detta Stockholms kanske viktigaste stadsparti.

Slutrapporten

Den nu föreliggande slutrapportens vision är att Skeppsbron skall ingå som en viktig del i ett gångstråk från Skanstull via Åsötorget, Medborgarplatsen, Götgatsbacken och Slussen vidare över Strömbro fram till Kungsträdgården. Till skillnad mot de genomgripande förslagen till förändringar som de första skisserna i media visade har rapporten landat i ett relativt försiktigt resultat. Biltrafiken skall reduceras genom ett parkeringsgarage under Slottsbacken. Tullhusen skall fyllas med en mer publik verksamhet och rustas upp, en ny byggnad planeras hit för en mindre saluhall. Kryssningstrafiken skall kunna fortsätta angöra vid Skeppsbron och en småbåtsbrygga – vilken, som redan framgått, placerats vid kajen på prov under 2004 – skall tillåta på- och avstigning utan hamnavgift. Vidare skall en ny underjordisk återvinningsstation ersätta den befintliga.

Det är främst vad gäller parkeringsgaraget, den nya byggnaden för saluhallen och pontonbryggan för småbåtsangöringen som det, enligt skönhetsrådet, föreligger problem. Den planering och arkitektoniska anpassning garagets utformning kräver och de arkeologiska utgrävningar som är nödvändiga för att skapa ett underjordiskt parkeringsgarage under Slottsbacken kan komma att innebära vida större arbeten än vad som förutskickas i slutrapporten. Att bygga en saluhall i den oerhört känsliga kajmiljön medför också stadsbildsmässiga problem. Det finns även andra komplikationer när det gäller att förvandla kajområdet till ett promenadstråk; de permanenta anläggningar som förväntas tillkomma i samband med detta riskerar att komma i konflikt med bibehållandet av en levande hamnmiljö.

SSPA (tidigare Statens skeppsprovningsanstalt) har på uppdrag av Stockholms hamnar gjort en särskild utredning om samspelet mellan yrkestrafik och fritidsbåtar vid Skeppsbron. Enligt denna utredning skulle risken för incidenter och olyckor öka hela åtta gånger med en pontonbrygga vid kajen. Slutrapporten borde ha noterat detta liksom den tidigare omnämnda juridiskt oklara situationen avseende lovgivningen för en brygganläggning av aktuellt slag.

Förutom det som ovan anförts i sak, finner skönhetsrådet det anmärkningsvärt att det av slutrapporten inte är möjligt att utläsa de olika medverkande parternas ställningstagande i de separata frågorna.

Skönhetsrådets slutsatser

Skeppsbron har en lång tradition som en plats för sjöfart i nyttotrafikens tjänst. Det är viktigt att denna tradition respekteras och att kajen hålls fri från utbyggnader som förhindrar att den vid behov kan anslutas av större fartyg, såsom sker i dag. Det kan gälla gästande segelskepp – de kommer ibland i stor mängd till Stockholm – och vissa turistfartyg. Vidare behöver sjöfarten såsom skärgårdsbåtarna tillräckligt manöverutrymme utanför kajen. Spänningen mellan det stora vattenrummet, större båtar och Gamla stan är en omistlig del av Stockholms skönhet.

Det är således önskvärt att kajen får behålla sin levande maritima prägel. Från Skeppsbrokajen har man fri utsikt över Strömmen och utloppet bort mot havet, och vänder man huvudet ser man raden av paradbyggnader varifrån landets näringsliv en gång styrdes. Att bygga för kajen eller att utanför kajen lägga småbryggor för småbåtar eller andra nöjesanordningar skulle vara att trivialisera detta historiskt och estetiskt viktiga stadsavsnitt.

Att ge ett rikare liv åt Skeppsbron och att göra denna miljö mer tillgänglig för allmänheten är inte något skönhetsrådet motsätter sig, tvärt om. De åtgärder som företas måste dock vara av ett sådant slag att de unika kulturhistoriska och stadsbildsmässiga värdena inte riskeras.

Skönhetsrådet anser därför att:

- ? Anläggningen av ett parkeringsgarage visserligen kan prövas genom sedvanlig detaljplane- och bygglovshantering men att det också bör framgå vilka komplicerade gestaltungsproblem förslaget innebär samt vilka omfattande arkeologiska

utgrävningar som faktiskt kommer krävas. Rådet anser vidare att viss parkering fortfarande bör tillåtas på kajen.

- ? Tullhusen, så långt det är möjligt, bör få bibehålla sin sjöfartsanknutna verksamhet.
- ? En nybyggnad för saluhall söder om Tullhus 3 bör utgå.
- ? Kryssningstrafikens angöring vid Skeppsbron skall möjliggöras genom en flexibel användning av kajområdet. Detta för att underlätta vid lastning och lossning men också för de avspärrningar som krävs av säkerhets- och tullskäl.
- ? Försöket med småbåtshamn bör avbrytas och utgå ur den fortsatta planeringen.
- ? Återvinningsstationen är en positiv förändring för Skeppsbron.
- ? Skeppsbron som evenemangsplats inte får trivialisera den känsliga stadsmiljön eller innebära olägenheter för hamnverksamheten. Således bör evenemangens behov så långt möjligt tillgodoses genom tillfälliga arrangemang som reversibla anläggningar och flyttbara byggnader eller serveringskiosker.

RESERVATIONER M.M.

Saluhallsstyrelsen

Särskilt uttalande gjordes av Britt-Mari Lagerqvist (m) enligt följande.

Skeppsbron är ett mycket viktigt område med stor potential. Vi välkomnar därför att staden agerar för att utveckla området. Samtidigt finner vi det anmärkningsvärt att detta viktiga utvecklingsarbete ligger utanför stadens normala arbetsordning och att endast en av de många privata fastighetsägarna i området medverkar i detta arbete.

De förslag som nu presenteras måste nu därför övergå i stadens ordinarie verksamhet och i det fortsatta arbetet måste även övriga berörda parter ges möjlighet att påverka den slutgiltiga utformningen av området.

Gatu- och fastighetsnämnden

Reservation anfördes av Berthold Gustavsson m.fl. (m), Ulf Fridebäck m.fl. (fp) och Mats Rosén (kd) enligt följande.

Gatu- och fastighetsnämnden beslutar
att som svar på remissen anförda följande:

Skeppsbron är ett mycket viktigt område med stor potential. Vi välkomnar därför att staden agerar för att utveckla området. Samtidigt finner vi det anmärkningsvärt att detta viktiga utvecklingsarbete ligger utanför stadens normala arbetsordning och att endast en av de många privata fastighetsägarna och företagarna i området tillåts medverka i detta arbete. Utvecklingen av Skeppsbron är starkt förknippad med utvecklingen av Slussen och de ökade affärsytor som skisserats där. Det är därför viktigt med en samordning av ärendet med området omkring Slussen.

De förslag som nu presenteras måste nu därför övergå i stadens ordinarie verksamhet och i det fortsatta arbetet måste även övriga berörda parter ges möjlighet att påverka den slutgiltiga utformningen av området.

De planer som finns innebär att en kommunägd saluhall mindre än en tiondel av till exempel Östermalmshallens yta ska byggas. Det är knappast troligt att den har någon rimlig chans till lönsamhet.

Särskilt uttalande gjordes av Ann-Marie Strömberg (v) enligt följande.

Vänsterpartiet finner det inte meningsfullt att utifrån detta ytterst summariska underlag ta ställning till omfattande och genomgripande åtgärder inom nämndens verksam-

hetsområde och reagerar kraftigt mot att ställas inför delvis fullbordat faktum. Det är anmärkningsvärt att flerfärgsbroschyrer trycks upp med information om planerade och även verkställda åtgärder inom nämndens verksamhetsområde som nämnden inte beretts tillfälle att ta ställning till.

Vänsterpartiet motsätter sig ett parkeringsgarage under själva Slottsbacken. Detta bäddar för en ny "riksgröp" i stadens historiska hjärta. Gamla Stan skall så långt som möjligt hållas bilfri. Fler bilar skall inte lockas in i Gamla Stan.

Stadsbyggnadsnämnden

Reservation anfördes av Lotta Edholm m.fl. (fp), Mats G. Nilsson m.fl. (m), som hänvisade till sitt yrkande enligt följande.

Stadsbyggnadsnämnden beslutar

att i huvudsak bifalla kontorets förslag, samt att därutöver anföras:

Kontoret har gjort en god analys av de förslag som Skeppsbrogruppen lämnat. Att ett privat företag engagerar sig i utvecklingen av Stockholm är mycket positivt och förhoppningsvis kan det leda till att fler företag tar initiativ till att förbättra närmiljön kring företaget.

Skeppsbrogruppens förslag är inte okontroversiellt och som diskussionsunderlag för hur Skeppsbron kan utvecklas är det utmärkt. Det är dock synnerligen märkligt att programmet tagits fram helt vid sidan av förnyelsearbetet kring Slussen. Just nu ger programmet intryck av att vara en ensam solitär utan förankring i stadens övriga verksamhet.

Skeppsbron, Stockholms framtida promenadstråk

Slutrapport 2004-06-30

Olle Zetterberg m.fl.

Uppdraget

I augusti 2003 tog finansborgarrådet Annika Billström och Kinneviksgruppens koncernchef Christina Stenbeck ett initiativ till en utveckling av Skeppsbron för Stockholms invånare och besökare. Syftet var att omvandla området från en relativt sluten hamnmiljö med omfattande bilparkering till ett attraktivt promenadstråk med utåtriktad verksamhet. En styrgrupp (Skeppsbrogruppen) under ledning av gatu- och fastighetsdirektören Olle Zetterberg tillsattes med representanter för berörda förvaltningar och bolag.

Följande bolag och förvaltningar har deltagit i gruppens arbete:

INVIK & CO AB (Kinnevikskoncernen)

Stockholms Hamn AB

Stockholm Parkering AB

Stockholms Näringslivskontor AB

Saluhallsförvaltningen

Maria- Gamla stans stadsdelsförvaltning

Stadsmuséet

Gatu- och fastighetskontoret

Skeppsbrogruppen har under hösten- vintern 2003-2004 haft 6 sammanträden och då utvecklat och konkretiserat visionen om Skeppsbron.

Förslag till utveckling, vision

Skeppsbron skall ingå som en viktig del i ett gångstråk från Skanstull via ett förnyat Åsötorg, en upprustad Medborgarplats, Götgatsbacken som gågata, en ombyggd och förnyad anläggning vid Slussen, ett livaktigt kajplan vid Gamla stan, över Strömbro fram till Kungsträdgården.

På Skeppsbron skall bilparkeringen reduceras väsentligt genom anläggning av ett garage under Slottsbacken, tullhusen skall upprustas och fyllas med mer utåtriktad

verksamhet, en ny mindre saluhall planeras söder om tullhus 3. Den ökande kryssningstrafiken till Stockholm skall ges möjlighet till ankring vid Skeppsbron, en ponton för fritidsbåtar planeras att anläggas med inledningsvis en ponton för på- och avstigning på prov under 2004, den befintliga återvinningsstationen ersätts med en underjordisk anläggning som betjänar både Gamla stans invånare och verksamheterna på kajen. Skeppsbron som evenemangsplats skall stimuleras och utvecklas. Se informationsfolder (bilaga 1).

Projektet presenterades vid en välbesökt presskonferens den 10 juni i samband med att den nya pontonen för små båtar invigdes av finansborgarrådet och Inviks verkställande direktör.

Genomförande och ansvar

Parkering

Stockholm Parkering har genomfört en förstudie av ett underjordiskt automatiserat garage under Slottsbacken i anslutning till ett befintligt skyddsrum. För närvarande pågår förberedelse för provborrningar och överläggningar med nuvarande förvaltare av utrymmet. Arkeologiska undersökningar torde bli nödvändiga.

Huvudansvar: Stockholm Parkering AB

Tullhusen

De befintliga tullhusen på kajen förvaltas av Stockholms Hamn AB. Hamnbolaget hyr ut byggnaderna till olika hyresgäster. I Hamnkontoret och Tullhus 1 har bland annat Åneds linjen sin verksamhet, i Tullhus 2 hyr Invik lokalerna för restaurangverksamhet, här har också Stadsbuden sin lokal, i Tullhus 3 hyr Proventus. Upprustning skall ske av tullhusen fasader och Hamnen arbetar för närvarande med att evakuera vissa hyresgäster och ersätta dem med mer publik och utåtriktad användning. I Tullhus 2 är öltillverkningen utvecklad och etablering av ytterligare restauranger med uteserveringar pågår. En ny permanent restaurang öppnar i slutet av sommaren. I Tullhus 3 anordnas designutställningar.

Huvudansvar: Stockholms Hamn AB i samarbete med hyresgästerna.

Saluhall

En ny mindre saluhall planeras söder om Tullhus 3. Saluhallsstyrelsen förbereder för närvarande en ansökan om markanvisning. En ny detaljplan erfordras för en nybyggnad. Gatu- och fastighetsnämnden kommer att behandla frågan om markanvisning och planbeställning under hösten 2004.

Huvudansvar: Saluhallsförvaltningen i samråd med gatu- och fastighetskontoret och stadsbyggnadskontoret.

Kryssningstrafik

Det finns ett ökat intresse för kryssningstrafiken att angöra Stockholm. I år väntas ca 220 fartyg anlöpa Stockholm. Skeppsbron är den mest attraktiva platsen på grund av

det centrala läget och den vackra miljön. Kajen framför Tullhus 2 kommer att reserveras för kryssningstrafik under sommars äsongen.

Huvudansvar: Stockholms Hamn AB

Småbåtshamn

För att få mer liv och aktivitet på Skeppsbron har en tillfällig ponton för på- och avstigning av fritidsbåtar på prov lagts ut vid kajen söder om Tullhus 3. Pontonen invigdes den 10 juni.

Huvudansvar: Stockholms Hamn AB

Återvinningsstation

Den nuvarande återvinningsstationen intill Tullhus 1 ger ett skräpigt intryck. Skeppsbrogruppen föreslår att man undersöker möjligheten att bygga en underjordisk station av den typ som redan utförts på Strandvägen och på Klara Mälarstrand. Det är önskvärt att en ny station skall kunna användas både för hushållens materialåtervinning och för avfall från verksamheterna på kajen. Detta projekt bör genomföras under år 2005.

Huvudansvar: Stockholms Hamn AB i samråd med renhållningsförvaltningen, stadsdelsförvaltningen och materialbolagen

Evenemangsplats

Skeppsbron bör utvecklas som evenemangsplats med stor hänsyn till hamnverksamheten och den känsliga stadsmiljön.

Huvudansvar: Stadsdelsförvaltningen och gatu- och fastighetskontoret i samråd med Stockholms Hamn AB

Skeppsbrogruppens förslag

Skeppsbrogruppen föreslår att kommunstyrelsen godkänner denna redovisning och uppdrar åt de berörda nämnder och styrelser att inom ramen för sin ordinarie verksamhet och budget verka enligt de principer som föreslås i detta utlåtande.